

BUCOVINA ȘI BASARABIA ÎN DEZBATERILE ISTORICILOR ȘI ANALIȘTILOR STRĂINI

La inițiativa Centrului de Tehnologii Politice „PolitKontakt” din Moscova (Rusia), Catedra de istorie modernă și contemporană din cadrul Facultății de Istorie, Politologie și Relații Internaționale a Universității Naționale „Yurii Fedkovych” din Cernăuți (Ucraina) și Fundația de Caritate „Resurse și Inițiative Publice” din Cernăuți (Ucraina) s-a organizat Seminarul intitulat „Bucovina și Basarabia: lecțiile istoriei, starea și perspectivele securității regionale” (Cernăuți, 21 septembrie 2011). Desfășurată la universitatea cernăuțeană, această manifestare internațională a fost inaugurată de prof. univ. dr. Oleksandr Ushenko, prorector pentru probleme științifice al instituției gazdă, mesaje de salut fiind adresate participanților de asemenea de prof. univ. dr. Oleksandr Dobrzhanskyi, decanul Facultății de Istorie, Politologie și Relații Internaționale, dl Andrei Medvedev, expert și director executiv al Centrului de Tehnologii Politice „PolitKontakt”, Serghei Hacman, vicepreședinte al Fundației de Caritate „Resurse și Inițiative Publice”.

Reunind istorici și experți din Ucraina, Rusia, România, Republica Moldova și Ungaria, seminarul a urmărit să scoată în evidență tiparele trecutului, situația actuală și potențialele evoluții la granițele răsăritene dintre CSI și UE. În acest context, prof. univ. dr. Oleksandr Dobrzhanskyi a realizat o *Analiză comparativă a dezvoltării socio-economice a Bucovinei și a Basarabiei în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și începutul secolului XX*, prezentând evoluțiile înregistrate în cele două provincii istorice aflate sub administrații diferite și subliniind gradul superior de dezvoltare economică și politică a ținutului bucovinean.

Vitaliy Zhuravliov, consilier principal al Comitetului Consiliului Federației¹ pentru problemele CSI, a avut ca subiect al intervenției sale *Aspecte de civilizație în cadrul securității regionale. Studiu de caz: nordul Bucovinei*. Referentul a abordat în special chestiunile legate de interesele Rusiei în spațiul ex-sovietic, vorbind despre așa-zisa „lume rusă”, în cadrul căreia a inclus și partea de nord a Bucovinei, și exprimându-și regretul legat de scăderea/absența influenței Rusiei asupra Bucovinei. În cadrul discuțiilor, participanții au respins ideea cu privire la apartenența Bucovinei și Basarabiei la așa-zisa „lume rusă”, chiar dacă Rusia are interese geostrategice în spațiul situat la vest de granițele sale și chiar dacă în cele două provincii încă există un anumit procent de etnici ruși.

Cercetătorul cernăuțean Serghei Hacman a discutat despre *Schimbarea apartenenței statale a Basarabiei și a Bucovinei în prima jumătate a secolului XX ca factor de sensibilitate în relațiile ucraineano-moldo-române*, evidențiind transferurile de autoritate asupra celor două provincii istorice în perioada 1917–1944 și implicațiile lor asupra populației și relațiilor internaționale. Lăsând impresia unor mici confuzii conceptuale, istoricul Igor Piddubnyi (Cernăuți) a supus atenției publicului *Mișcările politice naționaliste ca factor de modificare a situației în Bucovina și Basarabia în perioada interbelică*, concentrându-se mai ales pe formațiunile politice și stările de spirit din Bucovina în perioada 1918–1940.

O comunicare bine documentată și echilibrată, având în vizor probleme dureroase din al Doilea Război Mondial, a fost prezentată de cercetătorul Oleksandr Novosiolov (Ivano-Frankivsk, Ucraina). În intervenția *Ion Antonescu: teoria și practica făuririi „României Mari”*, istoricul a analizat poziția „conducătorului” statului român față de problemele Basarabiei, Bucovinei,

¹ Camera superioară a Adunării Federale (Parlamentului) a Federației Ruse.

Transnistriei și Transilvaniei în anii 1940–1944, realizând conexiuni cu politica externă a Germaniei, Ungariei, Marii Britanii, SUA și URSS din acea perioadă.

Profesorul universitar Alexandru Burian (Chișinău), specialist în drept internațional, a meditat asupra unui subiect incitant, intitulat *Bucovina și Basarabia: paralele istorice, direcții de perspectivă și parametrii geopolitici ai securității europene*. Promotor al statalității moldovenești integrate CSI-ului, referentul a fost blând în exprimări la adresa politicii externe a Rusiei contemporane și destul de acid la adresa SUA și NATO, lăsând să se înțeleagă că Moscova trebuie să-și refacă influența în spațiul post-sovietic și chiar post-socialist.

Universitarul sucevean Florin Pintescu a propus spre analiză tema *România și cooperarea economică regională la granița de est a UE*, abordând problematica schimburilor comerciale, investițiilor și cooperării economice între România și Republica Moldova, România și Ucraina într-un context mai larg – al zonei extinse a Mării Negre și al intereselor geostrategice și economice ale Rusiei.

Politica estică a UE: implicații pentru Ucraina și Republica Moldova a constituit tema intervenției cercetătorului Ștefan Purici, care a schițat principalele aspecte ale Politicii Europene de Vecinătate și ale Parteneriatului Estic, realizările și dificultățile înregistrate, instrumentele și perspectivele politicii estice a Uniunii Europene în raport cu interesele și evoluțiile din Ucraina și Republica Moldova.

O comunicare extrem de controversată a fost cea susținută Józsa Bálint (Budapesta, Ungaria) care, „pe baza propriei experiențe”, a prezentat *Situația minorităților etnice din România și politica națională a conducerii românești*. Îmbibată cu falsuri istorice, demografice, politice, culturale, comunicarea s-ar fi dorit un fel de „vot de blam” la adresa României, autorul încercând să convingă auditoriul că ungurii din această țară nu au dreptul să studieze în limba maternă, nu au dreptul să officieze serviciul religios în limba maghiară, sunt marginalizați și supuși unei deznaționalizări continue. În cadrul discuțiilor, inclusiv grație prezenței și intervențiilor cercetătorilor români, lucrurile au fost clarificate, autorul încercând să-și susțină alegațiile prin argumentul: „M-am întemeiat pe cei trei ani de viață ai mei petrecuți într-o comunitate de secui din România”.

Consultantul politic Dmitriy Galkin (Moscova), adept al perspectivei marxiste, a abordat subiectul *Moldova, România și Ucraina în perioada declinului economic global: problemele sociale ca principala amenințare la adresa securității regionale*, realizând o trimitere la criza economică din anii 1936–1937 și subliniind implicațiile negative ale crizei economice mondiale actuale asupra populației din cele trei țări, precum și fragilitatea instrumentelor de protecție socială. Pe aceeași linie s-au înscris comunicările elaborate de Oleg Vernik (Kiev) și Serghei Ilchenko (Chișinău), primul vorbind despre *Retorica socială a naționaliștilor ucraineni* (formațiuni și mișcări politice radicale din Ucraina), al doilea ocupându-se de *Retorica socială a naționaliștilor români* (din Republica Moldova). Oleg Vernik a concluzionat că populismul liderilor naționaliști și pseudo-naționaliști ucraineni este prezent pe scena politică, însă în spatele discursurilor și lozincilor politice nu se află programe coerente de rezolvare a crizelor sociale. Serghei Ilchenko a menționat că prin sintagma „naționaliști români” el înțelege atât persoanele și formațiunile care se pronunță pentru unirea cu România, cât și pe susținătorii înflăcărați ai statalității moldovenești actuale, arătând că din perspectiva protecției sociale a populației nu există diferențe de opinii între cele două tabere.

Seminarul s-a încheiat cu prezentarea comunicării intitulate *Provocări pentru securitatea națională a Ucrainei în domeniul umanitar (Studiu de caz: Regiunea Cernăuți)*, întocmite de universitara cernăuțeană Natalia Nechaeva-Yuriyчук. Autoarea s-a referit la potențialele riscuri la adresa securității Ucrainei, inclusiv în plan religios și educațional, evidențiind câteva posibile amenințări din partea Rusiei și României.

Nu putem exclude că, organizat în preajma vizitei în Regiunea Cernăuți a Preafericitului Părinte Kiril, Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii, seminarul s-a dorit un fel de testare a opiniei intelectualității din Bucovina (Cernăuți și Suceava) pe marginea politicii de avansare a influenței rusești în zonă, inclusiv prin intermediul bisericii și limbii sau prin crearea unor imagini negative la adresa SUA, NATO, UE, României etc.

Ștefan Purici